NEW YORK CHOREOGRAPHIC INSTITUTE, PETOGODIŠNJI JUBILEJ

OKTOBAR 2005.

Peter Martins, umetnički direktor New York City Balleta je pre pet godina poželeo da osnuje Koreografski institut koji bi omogućio mladim koreografima da bez obaveze javnih nastupa i izlaganja svog rada kritičarskim pogledima stručnjaka, istražuju i unapređuju sopstvene umetničke ideje u svetu umetničke igre. Martinsov san se ostvario uz pomoć velikog donatora kompanije Gospođe Diamond, koja je celog života volela i pomagala baletsku umetnost u Americi. Ona je nažalost,preminula pre dve godine, ali njena fondacija i zaostavština i dalje podjednako brine i ulaže u razvitak baleta.

Posle pet godina rada Instituta, Martins je sazvao veliku konferenciju za novinare na koju su bili pozvani i direktori uglednih baletskih kompanija. Osnivača Instituta interesovalo je šta oni imaju da kažu o problemima koji se javljaju u potrazi za novim koreografskim imenima. Pošto su prisutni upoznati sa aktivnostima Instituta, prikazan je i kratak film koji je najbolje ilustrovao napore mladih koreografa, uglavnom igrača obrazovanih u školi American Ballet, te je tako pružena značajna podrška naporima budućih koreografa da ideje (koje sticajem okolnosti zadržavaju samo za sebe), ostvare kao igračke projekte.

U diskusiji koja se vrlo brzo razvila učestvovali su Reid Anderson (Štutgard balet), Peter Martins (NYCB), Monica Mason (Royal Ballet), Kevin McKenzie (ABT), Mikko Nissinen (Boston Ballet) i Helgi Tomasson (San Francisko Ballet). Moderator je bio Richard Tuner, umetnički direktor Instituta.

Glavno pitanje bilo je - da li načini koreografisanja mogu da se nauče. Svi su se složili da kada je o koreografiji reč, pre svega treba govoriti o prirodnom talentu koji se ne može učiti ni predavati kao obrazovni predmet. Osoba koja je prepoznata kao talentovan mladi koreograf može se obrazovnim procesom usavršiti i može joj se pomoći da na najbolji način iskaže sopstvene umetničke potencijale.

Ova tema je prerasla u novo pitanje - kako umetnički direktori biraju repertoar za narednu sezonu i koliko novih koreografskih ostvarenja stavljaju na program. E, tu su se već čuli veoma različiti odgovori. Najveću slobodu po tom pitanju ima Reid Anderson jer ne mora da vodi računa o finansijskim problemima, a i nemačka publika rado prihvata nove koreografske kreacije, pa tako gospodin Anderson nema nikakvih problema sa prodajom ulaznica. Donekle slična situacija je i u Londonu, sa malo drugačijim iskustvom koje je stiglo iz Royal Balleta. London voli pre svega dugo izvođene balete, a kako oni imaju na repertoaru mnogo kreacija Frederika Aštona, MakMilana i drugih to ne predstavlja nikakav problem. Naravno da je tako prostor za mlade koreografe u ovoj kući sužen, pa se iz tih razloga manje pojavljuju na repertoaru ove ugledne baletske kompanije.

Kanada je potvrdila engleski stav, dok su se sasvim novi i ozbiljni problemi javili kada je reč o Americi. Baletske kompanije mnogo zavise od privatnih donacija ali i želja čelnih ljudi samih kompanija koji brinu o raspodeli finansijskih sredstava. Samim tim, formiranje godišnjeg repertoara postaje prilično komplikovan proces. NYCB naravno ima svog Balanšina i Robinsa čiji koreografski opis tradicionalno neguje, radove novih koreografa bira direktor Martins, a i on sam koreografiše. ABT održava repertoarsku tradiciju velikih klasičnih baleta, a sezonu uglavnom dele na celovečernje balete i nekoliko divertismana.

U žarkoj diskusiji svi su se u ovom trenutku malo udaljili od prave teme zbog koje je skup i organizovan - novih koreografa!! Svi su se složili da je takvih osoba danas u svetu igre veoma malo. Američki koreograf Mark Morris je u tom svojstvu na listi svih baletskih trupa u Americi, ali ne i na listi NYCB, iako je verovatno danas jedan od najtalentovanijih mlađih koreografa čiji koreografski rad se veoma zasniva na klasičnom baletskom nasleđu. I tako se diskusija mogla sama produbljivati u nedogled, ali vreme za ovaj susret bilo je ograničeno. Mnogo toga što tišti svetski baletski establišment moglo se još reći jer je evidentno da mladih koreografa koji žele da kreiraju na osnovama tradicionalne baletske umetnosti ima veoma, veoma malo danas u svetu. Čulo se i zanimljivo mišljenje jednog mladog ruskog koreografa-igrača koji je kazao da je ruska baletska umetnost dugo *"živela" u 19.veku i da sada, ako želi da uhvati korak sa drugima, mora da "proleti" kroz 20. vek, da bi uošte moglo da se radi i kreira u 21. veku* (!).

Osnivanje Koreografskog instituta u Njujorku je svakako od velikog značaja za sve mlade ljude širom sveta koji žele da se bave "baletskom koreografijom". Zato je i osnovan, da pomogne, podstakne, obrazuje. Rezultat petogodišnjeg rada je svakako pozitivan. Sačekaćemo proslavu desetogodišnjice.

Xenia Rakic